

Cap a
Mirmanda
(o l'últim nas de l'any)

Índex

Equip

Direcció: Pau Castillo

Text original: Blanca Bardagil

Música original: Anna Sala (a partir del llibret d'Albert Medina)

Disseny i construcció de l'escenografia:

Joan Pena, Elisabet Pané i Quimet Felis (Plàncton Escena)

Disseny i confecció del vestuari:

Rosa Solé i OcuitO confecció d'il·lusions

Disseny i construcció de les titelles:

Joan Pena, Elisabet Pané i Mariona Blanco

Disseny i construcció de la màscara: Jordi Grau (Taller el Drac Petit)

Disseny d'il·luminació: Marc Espinosa

Equip actoral: Mariona Blanco, Pau Castillo, Irene Mas i Laura Muñoz

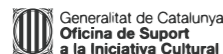
Fotografia i vídeo: Pere Lloveras (Circular Comunicació) i Joan Mateu Parra

Disseny gràfic: Ariadna Sala Studio

Coproduït pel Festival de Llegendes de Catalunya 2023

Amb el suport de

-

Contingut del dossier pedagògic: Cinc Cèntims Teatre

Maquetació: Enric Vidal Famadas

Il·lustracions: Mireia Pujol

Correccions: Maria Pilar Motas i Montse Poch

La companyia Cinc Cèntims Teatre	04
L'espectacle "Cap a Mirmanda (o l'últim nas de l'any)"	05
La Silvana	06
La Carbonera Major	10
La Molsosa	14
L'Arbre dels Nassos	15
L'Home dels Nassos	16
La Vella Mare	18
En Tallanúvols	22
Les Dones d'aigua	23
Les Bruixes	24
La saca carbonera	26

La companyia

Cinc Cèntims Teatre

Hola! Som la companyia de teatre per a tots els públics Cinc Cèntims Teatre i ens encanta crear espectacles sobre mons màgics on ens puguis acompanyar per viure grans aventures! Coneixes la llegenda de la Silvana i l'Home dels Nassos? No? Doncs para atenció que nosaltres te'n farem cinc cèntims...

L'OBRA

La Silvana desitja ser carbonera, com els homes de la seva família. Per demostrar que pot ser-ho, talla per error l'Arbre dels Nassos, provocant-li una ferida que només es pot curar amb un unguent que fan les bruixes.

Al bosc coneix l'Home dels Nassos, que té tants nassos com dies té l'any. Aconseguiran superar tots els obstacles, arribar a Mirmanda, obtenir l'ungüent i salvar l'Arbre dels Nassos?

PERÒ ABANS...

Et proposem activitats, tallers i exercicis perquè puguis submergir-te amb nosaltres i la Silvana dins de l'increïble món de "Cap a Mirmanda (o l'últim nas de l'any)". Veuràs que n'hi ha que has de fer abans i d'altres després de veure l'obra. A cada pàgina coneixeràs un personatge de la nostra història i de la mitologia catalana. Ens hi acompanyes?

AQUEST SENYAL INDICA QUE S'HA DE FER ABANS DE VEURE L'OBRA

AQUEST SENYAL INDICA QUE S'HA DE FER DESPRÉS DE VEURE L'OBRA

QUÈ FAREM, QUÈ DIREM?

Als Minairons els encanten les curiositats, i al llarg d'aquest quadern te n'ensenyaran algunes que et poden ser molt útils!

Som els *Minairons*

L'espectacle

Cap a Mirmanda (o l'últim nas de l'any)

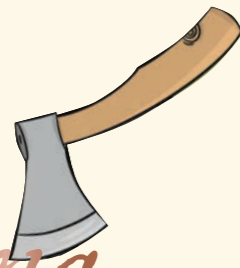
Sabies que...

...l'obra de "Cap a Mirmanda (o l'últim nas de l'any)" es va inspirar en la història de l'alzina de Can Gol de Sant Martí de Tous?

L'alzina era un arbre mil·lenari que va ser consumit per les flames en un incendi el juliol del 2021. Per tal de protegir l'arbre, els veïns i veïnes de Tous no van dubtar en sortir de casa seva! Però les flames avançaven tan de pressa que ja no era segur intentar salvar l'arbre. Ara l'alzina ha rebrotat, i hi torna a haver vida que neix pels solcs de l'escorça cremada.

La Silvana

A tu també t'agradaria entrar a la comunitat del carbó d'on és la **Silvana**? Per entrar a l'assemblea et demanaran el **carnet carboner** que trobaràs a la pàgina 27. Per completar-lo, necessitaràs tenir a mà els dos elements que tens a continuació i seguir els següents passos:

Beceroles de la comunitat del carbó

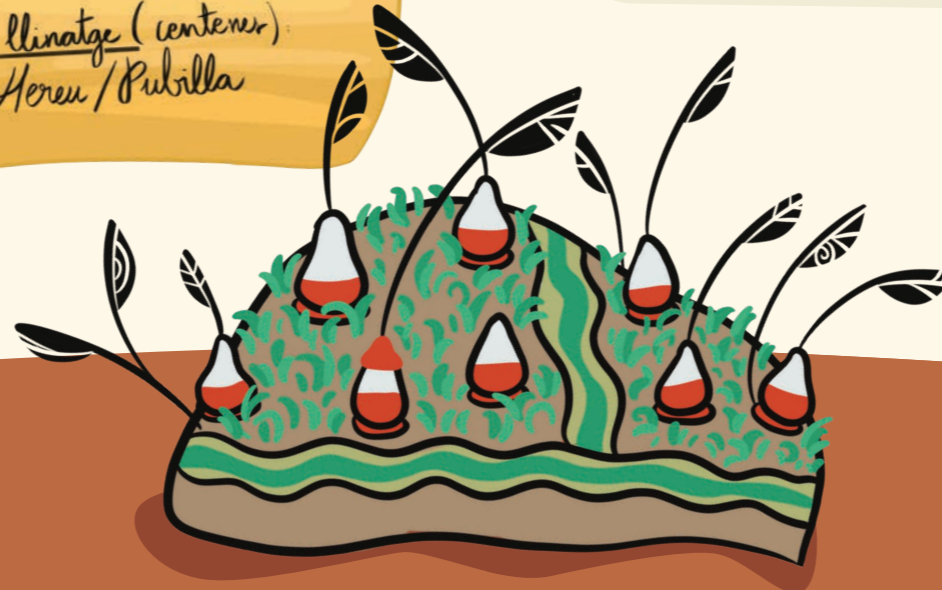
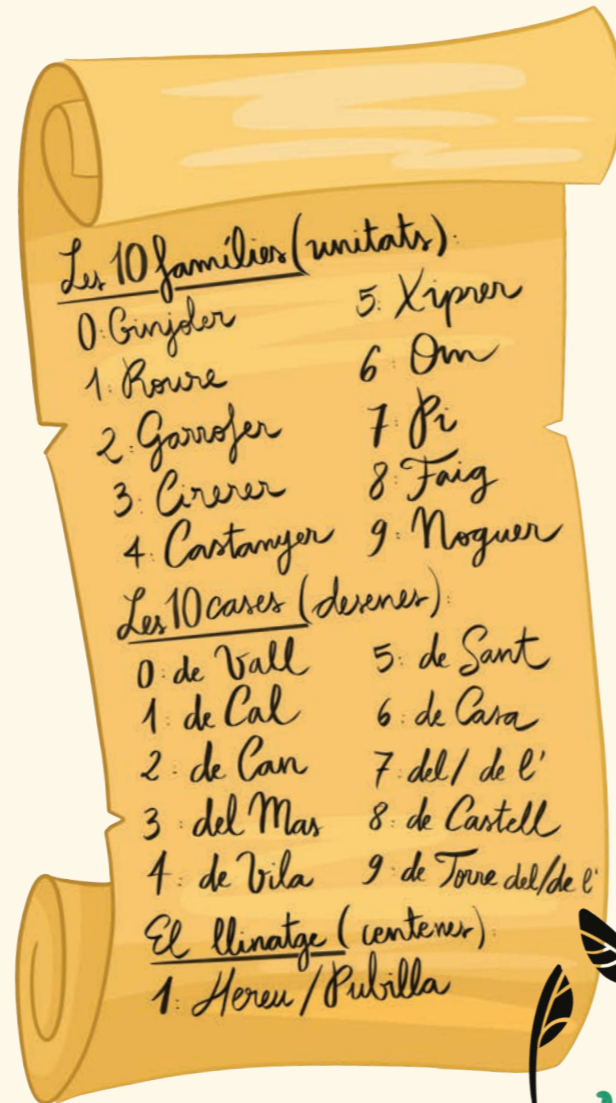

Sabies que...

...les *beceroles* són llibres o estampes que s'utilitzaven a les escoles per aprendre a llegir? S'utilitza també la paraula *abeceroles* o *abecedari*.

Registre de famílies carboneres

Pas 1

EL CARNET

Vés a la **saca carbonera** (pàg. 27 i 29), retalla el teu **carnet carboner** (**retallable 1**) i el **dau** (**retallable 2**) i munta'hi!

Pas 2

EL TEU AUTORETRAT

Dibuixa't com un membre de la comunitat del carbó al requadre "El teu autoretrat". Tira el dau 6 vegades (una per cada fila) i descobreix cada part del teu rostre. Pinta el dibuix i afegeix-hi el que vulguis!

Pas 3

EL TEU NOM CARBONER

Com pots veure al **REGISTRE DE FAMÍLIES CARBONERES**, a la comunitat del carbó hi ha **10 famílies** repartides en **10 cases** diferents. Alguns, fins i tot, es converteixen en hereus i pubilles del seu **llinatge**. Per saber quin és el teu nom carboner, segueix les següents indicacions:

- **Escriu el teu nom al carnet, sense els cognoms.**
Per exemple, la nostra protagonista escriu: Silvana.
- **Associa cada lletra del teu nom al número que li correspon segons la seva posició a les BECEROLES DE LA COMUNITAT DEL CARBÓ.**
Per exemple, les lletres de la Silvana són:
S→19, I→9, L→12, V→22, A→1, N→14 i A→1.
- **Suma els números.**
Per exemple, la suma dels números de la Silvana és:
 $19+9+12+22+1+14+1=78$.
- **Descomposa el resultat de la suma en centenes (C), desenes (D) i unitats (U).**
Per exemple, en el cas de la Silvana és:
 $78=70+8=7D$ i $8U$.
- **Associa el número de centenes (C), desenes (D) i unitats (U) als cognoms del REGISTRE DE FAMÍLIES CARBONERES i ja pots conèixer el teu nom carboner complet.**
Per exemple, el nom carboner complet de la Silvana és:

7D→del/de l' } Silvana del Faig.
8U→Faig

Pas 4

LA TEVA EDAT

Escriu quants anys tens en lletres.
Per exemple, la Silvana escriu: catorze anys.

Pas 5

LA TEVA EINA

Aquí tens 4 eines per fabricar carbó. Relaciona cada eina amb el tipus de paraula que és segons la posició de la seva síl·laba tònica.

EINES	→	Pic	Xerrac	Pala	Sàrria
		☐	☐	☐	☐
TIPUS DE PARAULA	→	esdrúixola	plana	monosíl·lab	aguda
		☐	☐	☐	☐

Tot seguit, associa el teu nom amb l'eina que tingui la mateixa síl·laba tònica i escriu-la al carnet.
Per exemple, el nom Silvana té la mateixa síl·laba tònica que pala, per tant, aquesta és la seva eina.

Pas 6

L'ACOMPANYANT DEL TEU VIATGE

Descobreix qui és l'acompanyant del teu viatge segons el mes en què vas néixer.

Gener <i>Mare</i>	Abril <i>Pit-roig</i>	Juliol <i>Home dels Nassos</i>	Octubre <i>Bruixa</i>
Febrer <i>Tallanívols</i>	Maig <i>Carbonera Major</i>	Agost <i>Molsosa</i>	Novembre <i>Carboners</i>
Març <i>Vella Mare</i>	Juny <i>Minairons</i>	Setembre <i>Dones d'aigua</i>	Desembre <i>Silvana</i>

I ara que ja has completat el teu carnet, **no t'oblidis de portar-lo el dia de l'obra** per poder participar en l'Assemblea de la Comunitat del Carbó!

La Carbonera Major

La Carbonera Major és la líder del poblat carboner, encarregada de decidir qui seran els escollits per endinsar-se als boscos per fabricar el carbó.

Com es fabrica el carbó?

PRIMERA FASE

La **primera fase** és l'**obtenció de la llenya**. Per arreplegar-la, els carboners agafen un **xerrac** i una destal i tallen les branques i els troncs d'arbres com alzines, roures o garrofers.

Un cop recollida la llenya, es porta a una esplanada neta de vegetació anomenada siti o replaça, la tallen i deixen que s'assequi.

SEGONA FASE

La **segona fase** és la **construcció de la carbonera**. Al centre del siti, hi claven un tronc alt en vertical i hi col·loquen uns quants troncs petits a la base, creant una cuirassa. Al seu voltant, hi distribueixen troncs en cercles concèntrics que, mica en mica, fan créixer la carbonera. Aquests troncs acabaran sent el carbó. Tapen els forats de la pila amb palla i fulles, formant una capa que s'anomena cisca, i després cobreixen la carbonera de terra humida amb una **pala**. Finalment, extreuen el tronc central creant així la xemeneia.

TERCERA FASE

La **tercera fase** és la **cuïta de la carbonera**. Els carboners, enfilats en una escala, encenen una petita foguera a la part alta de la pila, la corona o boca, i van introduint els troncs encesos per la xemeneia. Quan les flames surten per sobre de la corona, la tapen amb palla i sorra. Amb un **pic**, fan uns petits forats de ventilació, anomenats fumerals (o gatera si és arran de terra), per dirigir el sentit cap on volen que cremi el foc.

QUARTA FASE

La **quarta fase** és l'**extracció del carbó**. Per poder obrir la carbonera cal refredar-la prèviament amb aigua abundant. Com que es tracta de la tasca més dura de totes, ja que la carbonera desprèn molta calor, els carboners la fan de matinada. Un cop extrets tots els troncs convertits en carbó vegetal, els empaqueten en **sàrries** perquè el bestiar les porti al poblat.

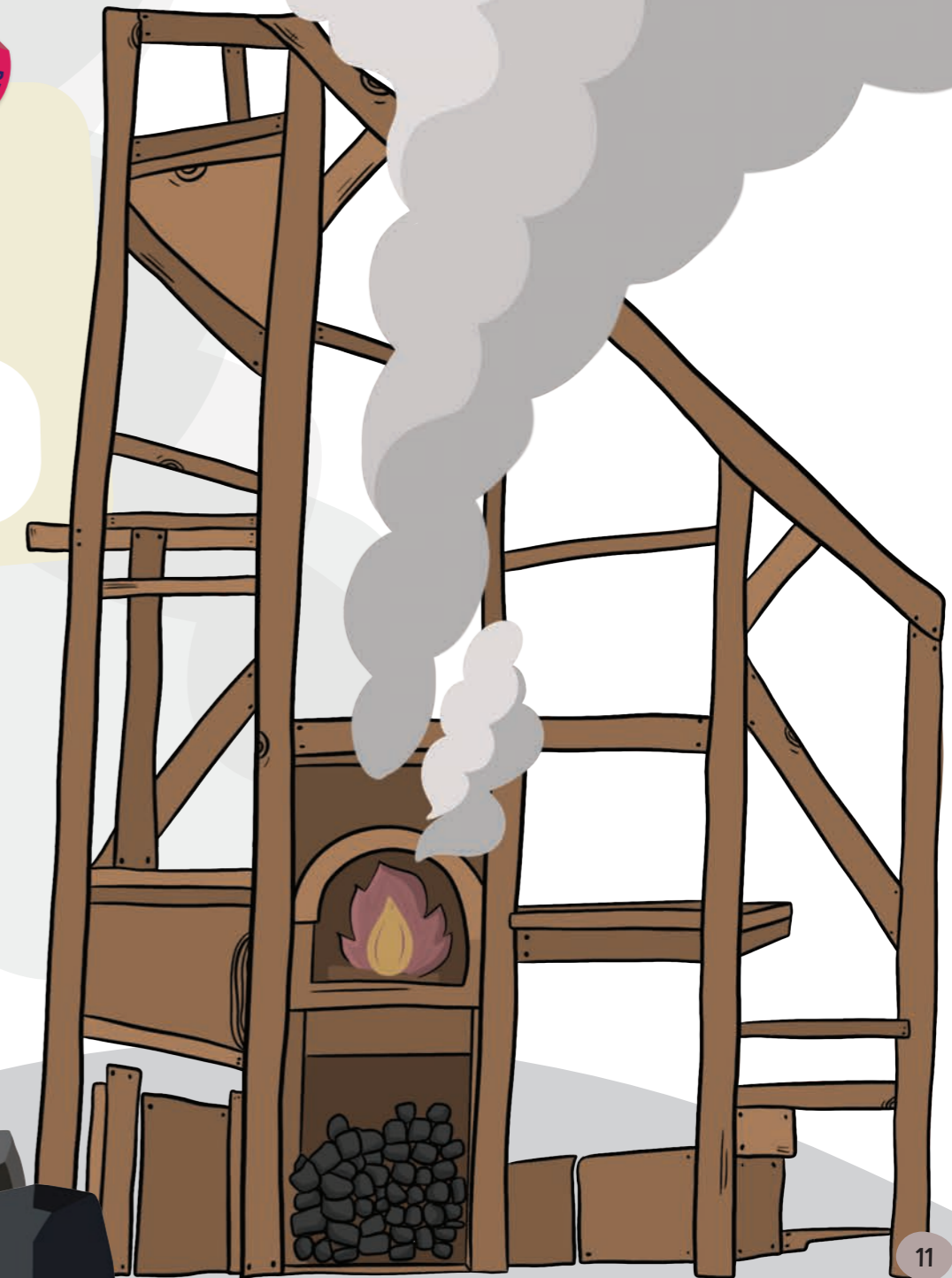
Sabies que...

...el carbó, fa molts anys, era un element indispensable per viure? S'utilitzava per *cuinar*, per *escalfar* les cases i per *forjar ferro*.

LA FASE

Ara que ja saps quina és la teva eina, sabries dir en quina fase de fabricar el carbó et trobes?

EL LEMA

Saps quin és el lema de les famílies carboneres?
La Carbonera Major sovint l'oblida i necessita ajuda
per trobar les lletres que li falten.

LES PARAULES INTRUSES

Diuen que pels boscos d'Anglaterra també hi ha poblats carboners. Encercla quines paraules del llistat són les intruses que no pertanyen al món dels boscos de carboners.

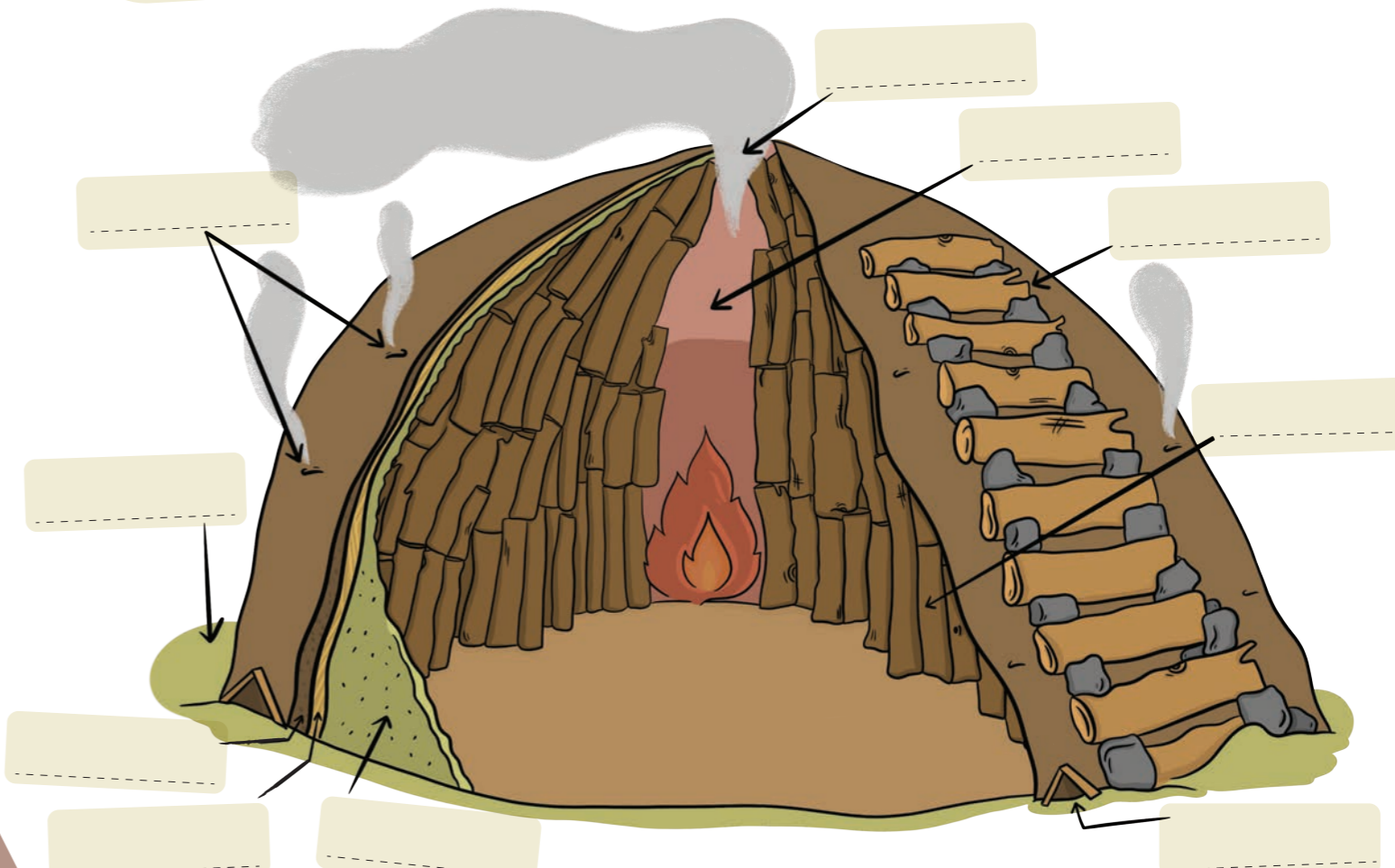
FOREST	NOTEBOOK	LOVE
TREE	WOOD	RESPECT
TELEVISION	FIRE	VALUE
COAL	TONGUE	COFFEE
BATHROOM	FAMILY	SUN
BIRD	LAND	MOSS

LES PARTS DE LA PILA

A partir del text, sabries associar les parts de la pila al dibuix?

Siti	Pila de llenya	Corona	Gatera	Palla
Fumerals	Terra humida	Xemeneia	Escala	Cisca

La Molsosa

La **Molsosa** és la protectora dels boscos. Diuen que té el cos cobert de molsa i que segresta les criatures que s'endinsen al bosc soles. Ella coneix tots els secrets de la natura: quina és la millor fusta per treballar, o la llenya per carbonar i on trobar-la, l'efecte de les llunes, si ha de venir mal temps...

SOPA DE LLETRES

Troba els 25 elements del bosc que protegeix la Molsosa.

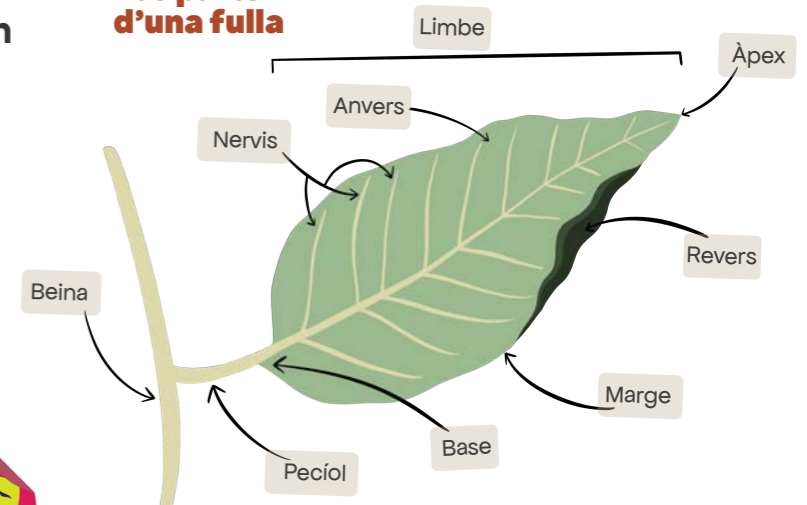
C	S	L	E	R	R	A	F	L	U	X	Q	T	Y	R	S	U
B	U	A	Q	E	S	U	D	O	E	V	E	A	O	O	O	A
J	O	Q	R	K	S	U	Y	Z	F	D	U	Q	L	G	C	I
Ñ	Q	L	X	B	R	C	A	Y	U	R	U	Q	W	G	S	G
B	S	B	E	P	R	F	O	C	X	E	U	K	A	O	U	U
Ú	V	O	W	T	X	E	X	R	S	V	Á	I	R	T	R	A
T	F	Í	T	M	S	Ü	S	Y	Ç	G	O	K	T	E	X	G
S	Ú	A	J	S	N	O	Q	Ü	R	A	R	O	G	S	G	M
F	E	Ú	L	P	U	Z	G	A	F	L	O	R	S	D	T	N
A	J	L	K	G	W	B	N	R	A	S	L	O	M	E	E	I
N	S	O	L	Á	U	E	R	N	A	N	I	S	E	R	R	U
G	E	Y	N	U	S	E	E	A	E	H	Ü	É	Í	O	R	S
Í	Y	Ó	B	C	F	X	R	N	É	E	W	Y	E	S	A	Q
R	N	H	Y	X	S	X	Ú	E	Z	R	I	S	Z	A	Q	Í
T	A	P	I	N	Y	O	L	S	S	B	K	C	I	D	Ó	Z
D	C	Q	F	B	L	H	D	F	K	E	Í	P	O	A	Ñ	G
A	S	E	R	T	S	E	V	L	I	S	S	T	I	U	R	F

- Molsa - Falgueres - Terra - Arbres - Arbustos - Roques - Fang - Herbes - Flors
- Fulles - Fruits - Fruits silvestres - Arrels - Escorça - Resina - Bolets - Joncs
- Canyes - Granes - Pinyols - Aigua - Gotes de rosada - Nius - Ruscos - Caus

L'Arbre dels Nassos

Segons el folklorista català **Joan Amades**, l'Home dels Nassos representa l'esperit de la vegetació i simbolitza l'any. La llar d'aquest esperit és l'**Arbre dels Nassos**, una espècie d'arbre molt estrany que té fulles, i també nassos.

Les parts d'una fulla

LA FULLA

Fixa't en la fulla de l'Arbre dels Nassos. Resol aquesta clau dicotòmica per descobrir quin tipus d'arbre és l'Arbre dels Nassos observant com és la seva fulla.

Quin tipus d'arbre és l'Arbre dels Nassos?

L'Home dels Nassos

L'Home dels Nassos té tants nassos com dies té l'any i apareix sempre el dia 31 de desembre.

EL NAS

Per què l'Home dels Nassos té només 1 nas?

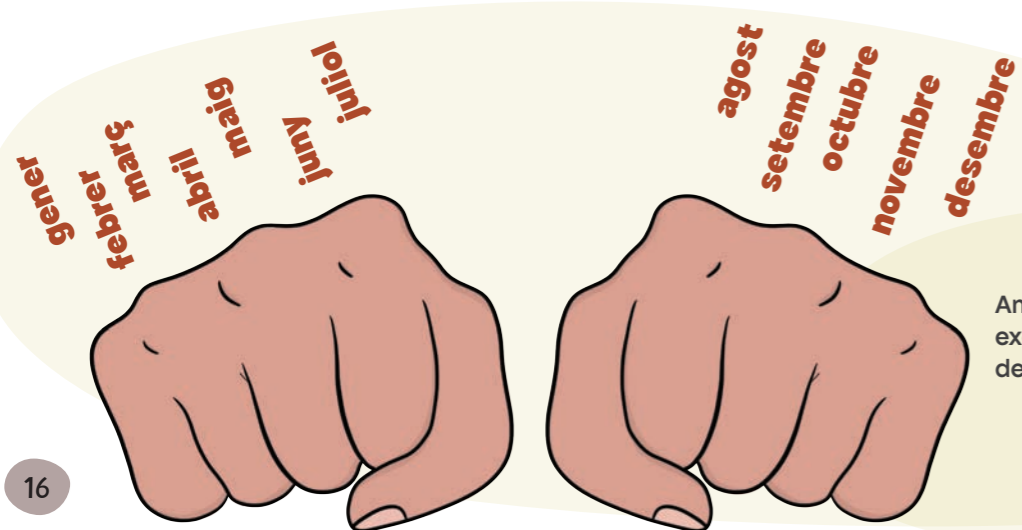
ELS NASSOS

Quants nassos tindrà el dia 28 d'octubre?

Sabies que...

...pots comptar els dies que té cada mes de l'any amb els artells de les teves mans? *Fixa't en el dibuix!* Començant a comptar d'esquerra a dreta, aquells mesos que coincideixen amb l'artell tenen 31 dies, mentre que els que queden entremig de dos artells en tenen 30 (excepte febrer). *Prova-ho amb les teves mans i així sabràs quants dies té cada mes.*

Amb aquest mètode pots veure que, per exemple, l'abril, com que queda entremig de dos artells, és un mes de 30 dies.

ELS OCELLS

L'Home dels Nassos té un niu de pit-roig al barret, però és amic de tots els ocells del bosc. Podries relacionar els dibuixos dels ocells amb el seu nom i el seu cant?

Pit-roig

<https://ja.cat/ocell1>

Bernat pescaire

<https://ja.cat/ocell2>

Xot

<https://ja.cat/ocell3>

Ep!

Si sents el seu cant vol dir que soc a prop.

La Vella Mare

Coneixes la llegenda de la **Vella Mare**?

Potser aquesta cançó et pot ajudar a descobrir-la:

Un pa - gès te - ni-a u - na fi - lla, te - ni - a quinze anys i en - ca - ra no fi - la. Tral - la - ra - la, la -
guir ni a tor - tes ni a dre - tes que pou de sa pell se'n fa - ran ti - re - tes.

là, prim - fi - la, prim - fi - la, tral - la - ra - là, la - là, prim - fi - la i se'n va.

N'encontra el galant, el qui ella volia:
D'on veniu, Joan? On aneu, Maria?
Tral·larala, lalà, primfila, primfila.
Tral·larala, lalà, primfila i se'n va.

A cal teixidor, que hi tinc peça ordida:
Quantes canes hi ha, hermosa Maria?
Tral·larala, lalà, primfila, primfila.
Tral·larala, lalà, primfila i se'n va.

Quantes canes hi ha de la peça ordida?
Setze canes té, me'n manquen les quinze!
Tral·larala, lalà, primfila, primfila.
Tral·larala, lalà, primfila i se'n va.

LA CANÇÓ

Canta-la amb els teus amics i amigues!

Sabies
que...

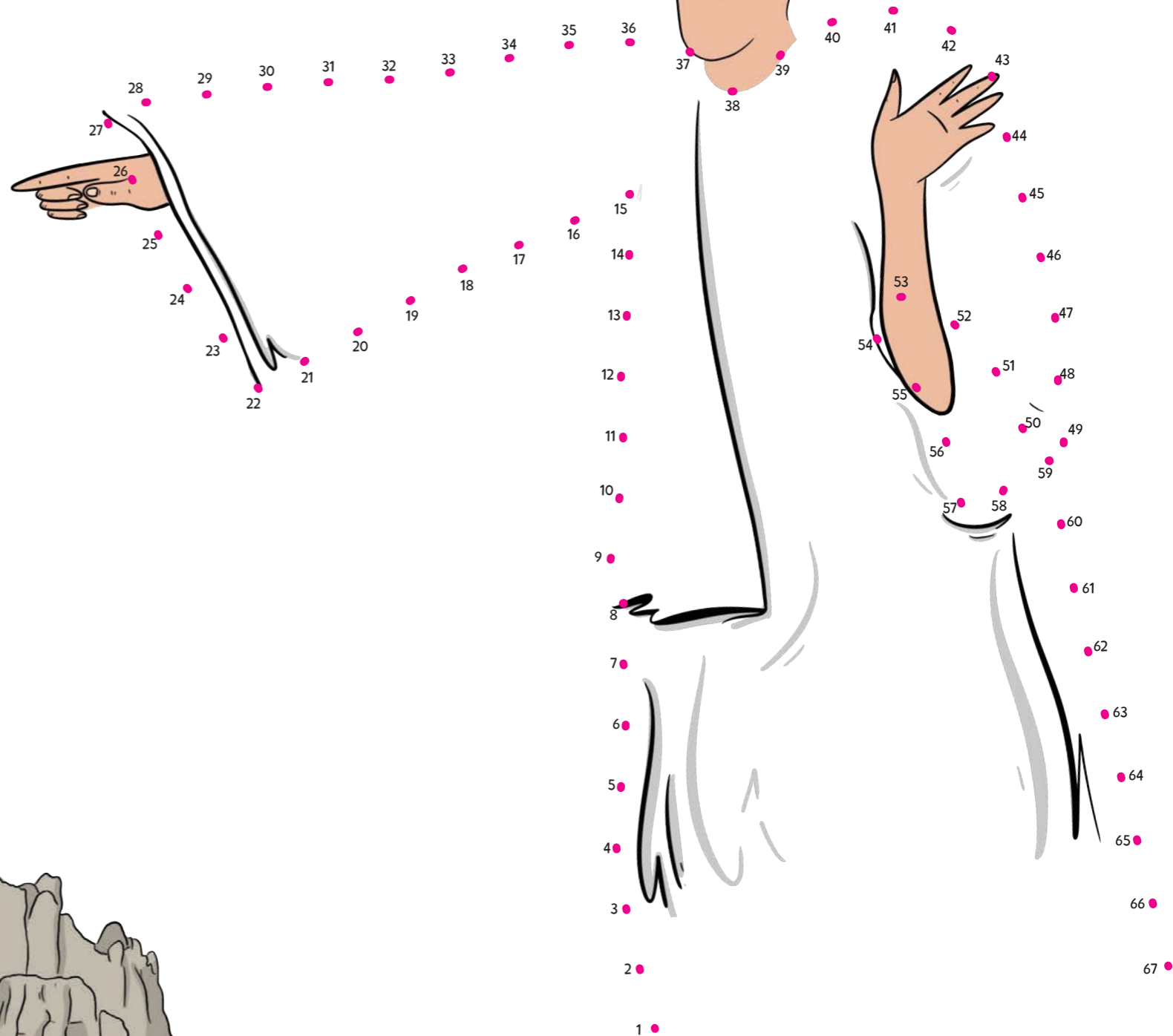

...les filadores cantaven cançons, conegudes com a "cançons de treball", per passar millor el temps? No només ajudaven a mantenir el ritme, sinó que també servien per compartir històries, tradicions i, fins i tot, ensenyaments pràctics sobre el procés de filar.

EL VESTIT

A la Vella Mare se li ha esparracat el vestit. Uneix els punts per filar-lo de nou.

La **Vella Mare** coneix tots els camins del món i orienta a qui va perdut. Si la trobes, la veuràs **filant els camins** i, si tens bon cor, et donarà un present que et serà de gran ajuda.

EL CAMÍ DELS PRESENTS

Sabries dir quins presents ha donat a la Silvana i l'Home dels Nassos?
Per descobrir-ho, només cal que segueixis les coordenades i dibuixis el camí de cadascú, així arribaràs al present que els pertoca.

Camí de l'Home dels Nassos: **4N 2E 1N 1O 4N 2E 3S 2E 4N**

Què li ha donat la Vella Mare a l'Home dels Nassos?

Camí de la Silvana: **3E 3N 2O 7N 10E 6S 2O 1N**

Què li ha donat la Vella Mare a la Silvana?

EL CAMÍ DELS BOLETS

A la Vella Mare li encanta anar a buscar bolets. Podries crear tres camins per aconseguir els tres bolets? Escribeu-ne les coordenades.

 Camí del Reig bord:

 Camí del Cep:

 Camí de la Farinera borda:

The grid is an 11x11 coordinate system. The vertical axis is labeled with numbers 1 to 11 from bottom to top. The horizontal axis is labeled with numbers 1 to 11 from left to right. A green 'N' is at the top center (row 11, column 6). A green 'S' is at the bottom center (row 1, column 6). A green 'E' is on the right side (row 6, column 11). A green 'O' is on the left side (row 6, column 1). A red arrow points to the bottom-left corner (row 1, column 1). Various icons are placed on the grid: a plate of food at (10,2), a blue square at (10,6), a mushroom at (9,8), a mushroom at (8,5), a shovel at (8,10), a basket at (6,3), a ring at (6,9), a mushroom at (3,6), a flower at (2,8), and a black rock at (1,4).

En Tallanúvols

En Tallanúvols viu al cel, a les altures, i viatja sobre els núvols dirigint tempestes, però avui... ha caigut del núvol on volava.

LES 7 DIFERÈNCIES

Que podríeu trobar les 7 diferències d'abans i després de la caiguda?

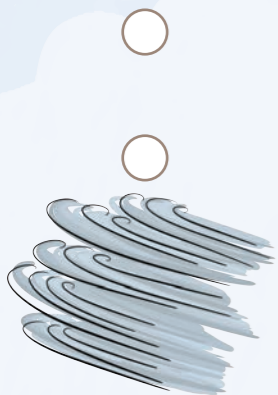

ELS NÚVOLS

Tot i ser una mica sapastre, en Tallanúvols gaudeix volant sobre núvols de totes les formes possibles. Relaciona cada definició amb el dibuix del núvol corresponent.

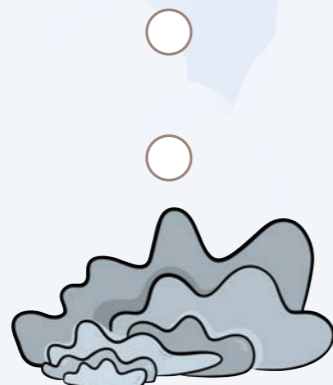
CIRRUS

Núvols de forma fibrosa i d'aspecte de ploma.

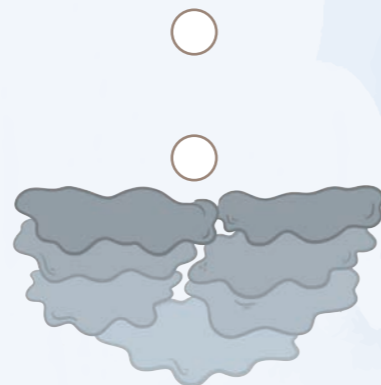
STRATUS

Núvols de gran extensió que apareixen en capes.

CÚMULUS

Núvols densos i de base plana amb el contorn molt definit.

Les Dones d'aigua

Les Dones d'aigua o Encantades renten la roba i l'estenen a la vora del riu mentre es banyen i es pentinen. Diuen que, qui aconseguix una peça de roba de les Encantades, tindrà riquesa per sempre més. Aquest deu ser el motiu pel qual algú n'ha robat una... ens ajudes a descobrir qui ha sigut?

ELS SOSPITOSOS

Aquests són els 5 sospitosos d'haver robat la roba de les Encantades. A partir del poema, pots descobrir qui ha sigut?

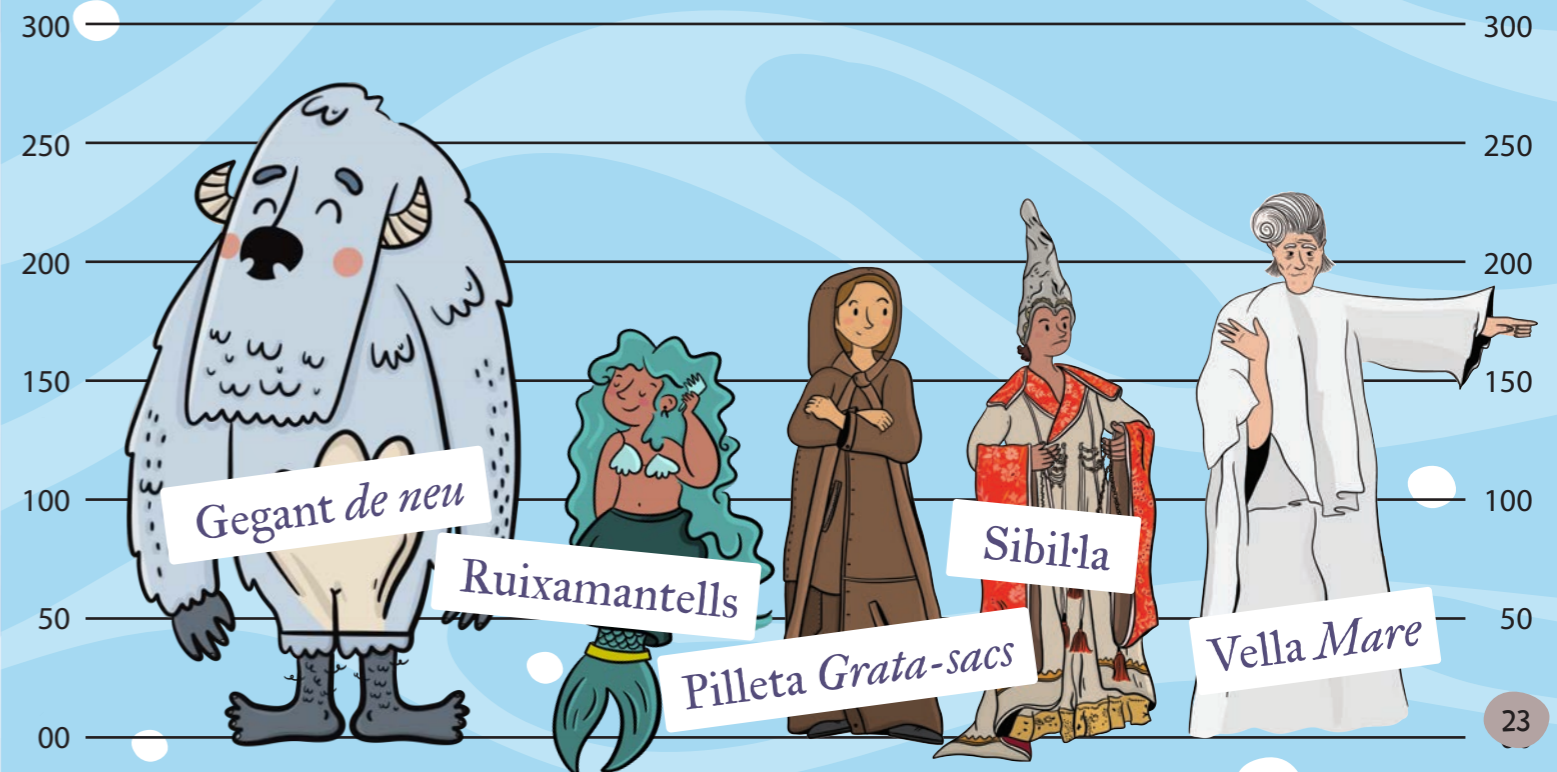
Dins l'aigua les pots trobar,
i vigila amb el seu cant,
molta aleta i molt nedar
però no en saben de robar.

Ai, quin fred, que no ho noteu?
És gran i galifardeu.
Un bon Jan, mai robaria,
però a Mirmanda et portaria.

Si no et trobes al camí
a la vella li has de dir,
que no en sap pas de robar,
i un present et pot donar.

Ja només en queden dos
per saber qui és el culpable,
si vols saber la veritat
qui fa màgia n'és salvat.

Qui ha robat la peça de roba de les Dones d'aigua?

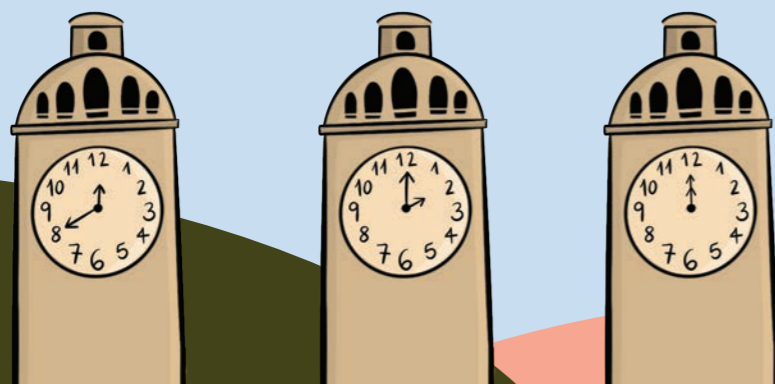
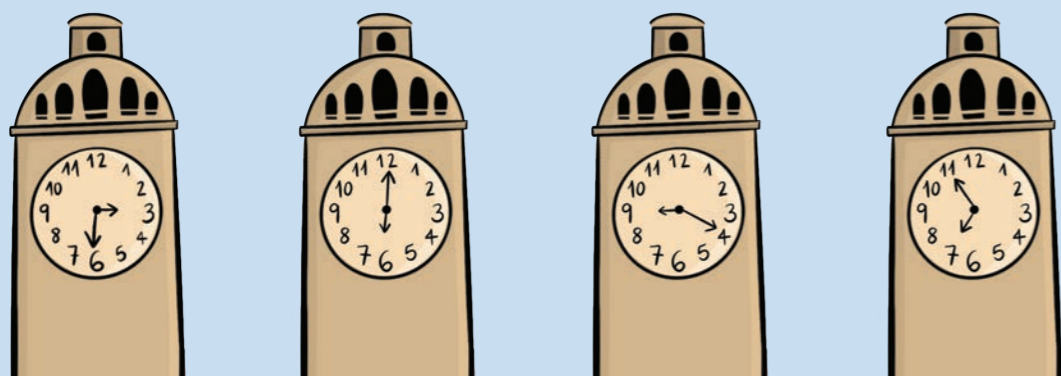
Les Bruixes

I finalment... hem arribat a **Mirmanda**! La vigília de Sant Silvestre, les **Bruixes** es reuneixen a Mirmanda i fan una festa grossa. La celebració sovint dura fins a la nit següent. Trobarem alguna bruixa que ens ajudi a fer l'**ungüent** per curar les ferides de l'Arbre dels Nassos?

LES HORES

Escriu en lletres l'hora que marca el **rellotge** del campanar de Mirmanda. Recorda que l'Home dels Nassos ha de marxar abans de la dotzena campanada...

EL DETECTOR D'HERBES REMEIERES

La **Sibil·la**, reina de les Bruixes, ajuda a la Silvana i l'Home dels Nassos a preparar un **ungüent** per curar les ferides de l'Arbre dels Nassos. La seva eina indispensable és el **detector d'herbes remeieres**. Vols tenir el teu propi detector i sortir al bosc a la recerca d'herbes i així poder fer els teus propis ungüents? Vés a la saca carbonera (pàg. 31) i retalla'l (retallable 3).

ja has arribat a...

la saaaaca Caaarboneraaa!

Aquí dins hi tens tot el que necessites per endinsar-te en l'aventura. És una saca plena d'eines i recursos; porta-la sempre a prop, perquè serà una aliada indispensable. Sense ella, ni el teu nas et podrà guiar.

CARNET CARBONER

Retallable 1

CARNET CARBONER

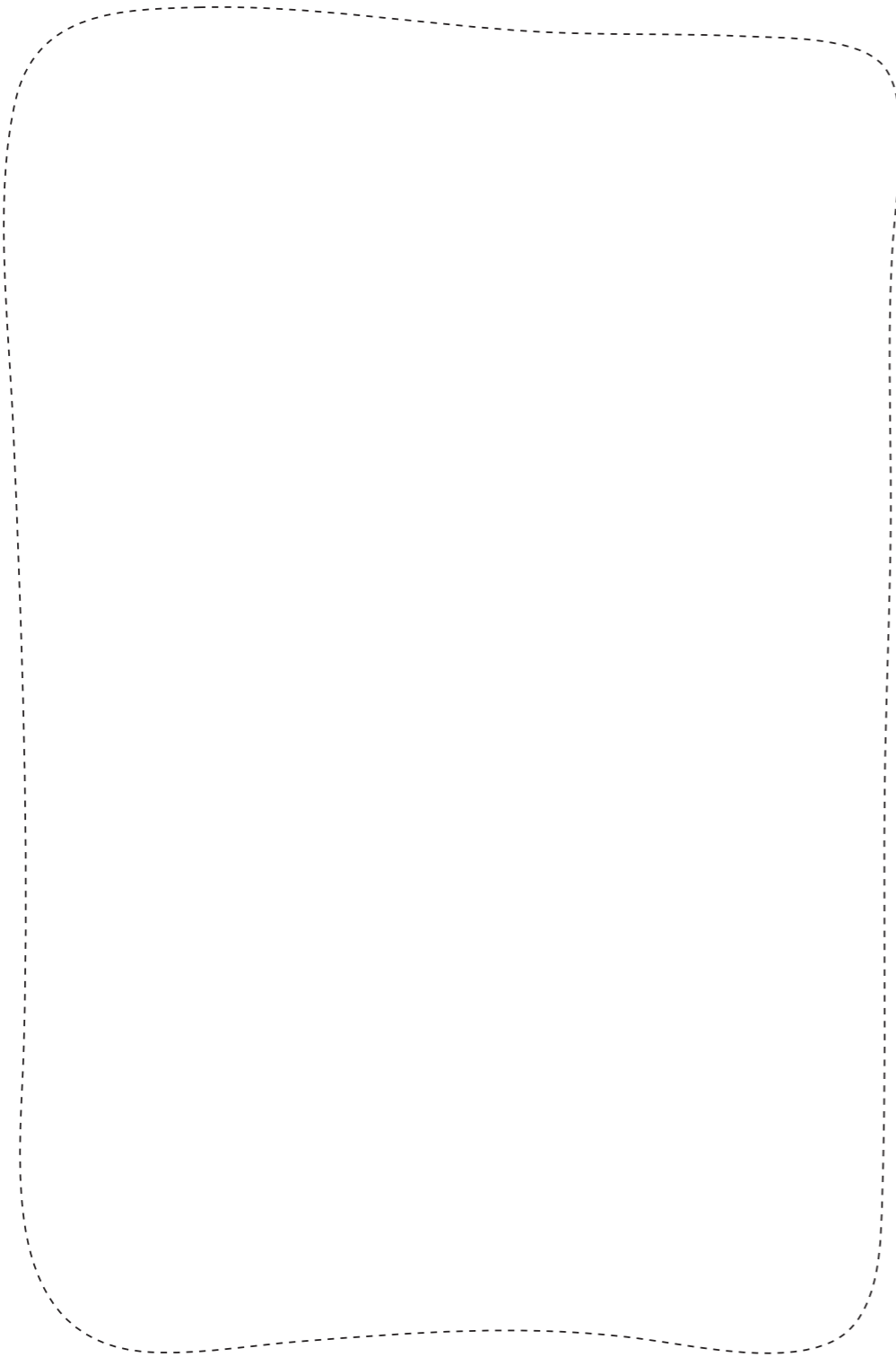
El teu autoretirat

El teu nom carboner: _____

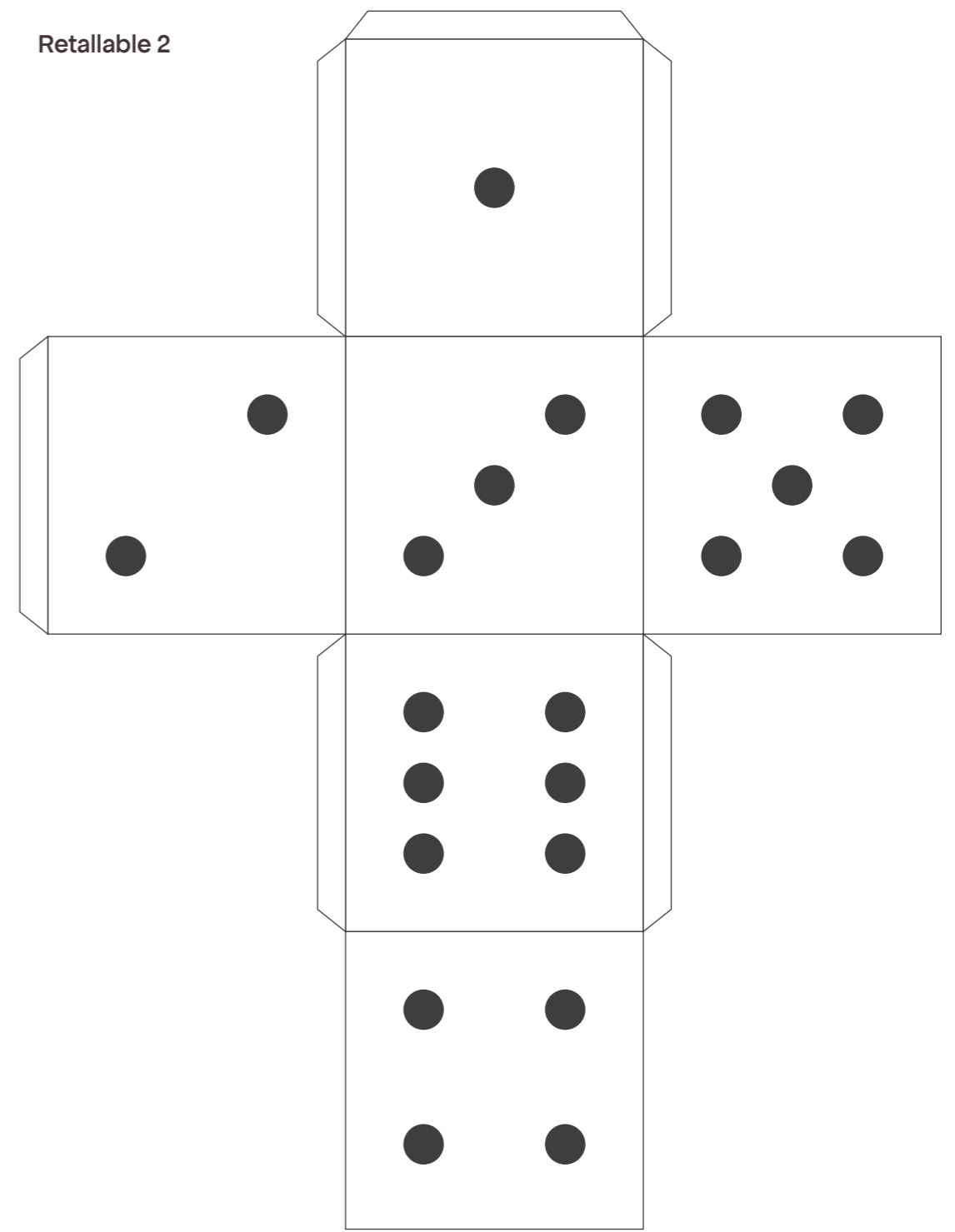
La teua edat: _____

La teua eina: _____

L'acompanyant del teu viatge: _____

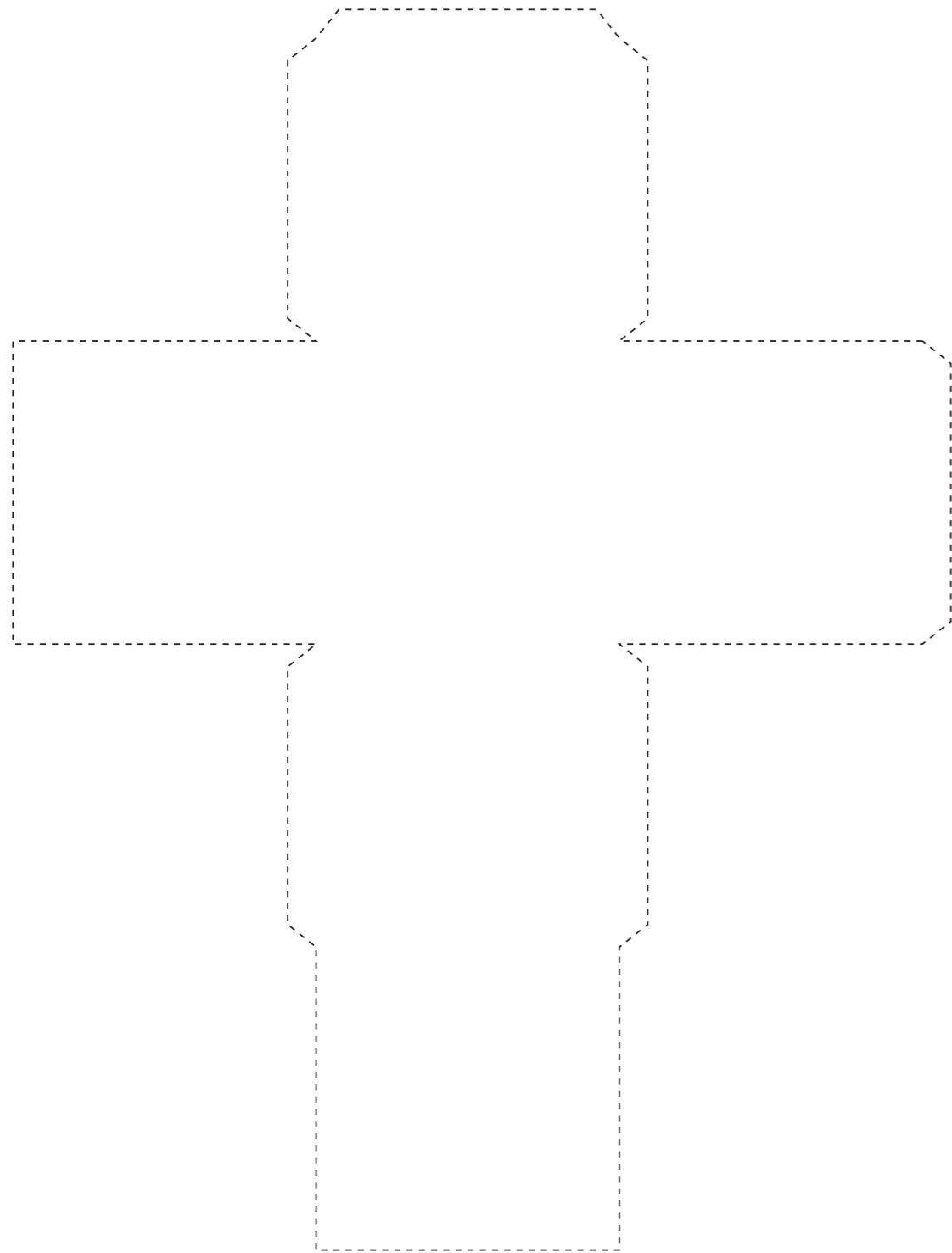

DAU
Retallable 2

DETECTOR D'HERBES REMEIERES

Retallable 3

“Ha arribat el dia d’endinsar-vos al bosc.
Sigueu prudents i recordeu:
Valor, respecte i amor pels boscos i la terra!
Valor, respecte i amor pels companys i la família!”

@cinccentimsteatre
cinccentimsteatre.cat

Cinc
Cèntims
Teatre

Memòria per créixer

Escolta les cançons
de les nostres obres!